

LA TRIBUNA

La modificació

El que la Covid-19 fa a les llibertats

JAUME

BARTUMEU
CASSANY

Excav de Govern

Portem setze mesos ofegats en una situació inèdita: pandèmia viral, recessió econòmica organitzada per raons sanitàries, augment dramàtic de la precarietat i de la pobresa, restricció sense precedents de les nostres llibertats fonamentals.

Davant d'aquesta pandèmia el Govern va decidir deixar en suspens el curs normal de les nostres vides en tots els seus components. No es tracta ara aquí de discutir la pertinència d'aquestes decisions però sí de defensar el dret de posar preguntes sobre les modalitats d'aplicació, la filosofia, i posar en evidència les greus conseqüències democràtiques.

L'experiència de la pandèmia ha modificat les llibertats públiques. Les mesures de confinament de l'any passat per barrar el pas a l'amenaça biològica en van ser la il·lustració però les percepcions individuals que podem tenir de l'Estat de Dret també han quedat influenciades pel trasbals a la nostra vida diària.

Virginie Tournay que treballa

PORTEM SETZE MESOS OFEGATS EN UNA SITUACIÓ INÈDITA: PANDÈMIA, CRISI ECONÒMICA, RESTRICCIONS

al Centre de Recherches Politiques de SciencesPo (París) ha escrit que el règim de llibertat té una doble dimensió: política i sensorial.

En tot cas, sense anar a cercar sensacions de caire més personal, és prou clar que estem patint subreptíciament una complexa modificació del nostre estat de dret democràtic i social. Una modificació que s'inscriu en un context de gran incertesa científica i social.

D'ençà l'esclat de la crisi sanitària la percepció ciutadana ha estat esquinçada, dividida, entre la seva base jurídica, que neix de la nostra Constitució, i la seva traducció pragmàtica, en la vida de cada dia, en la qual els punts de referència tradicionals estan trasbalsats i les incerteses del futur més immediat fan perdre un horitzó identificable.

En l'àmbit europeu, l'interès de la seguretat s'ha embolicat amb les missions de salut pública dels Estats membres de la Unió i les firmes que gestionen les grans dades biològiques que es volen substituir a l'Estat.

Ara la traçabilitat digital es pretén sinònim de llibertat. Però al meu entendre hauríem d'aclarir, és a dir debatre, si aquella traçabilitat suposa una restricció de les llibertats individuals o és una condició per a poder-les exercir.

La Comissió Europea ja s'hi havia posat en una informe de prospectiva publicat l'any 2019 (The Future of Government Models) en el qual qualifica d'"algoràcia privada" aquest escenari d'evolució social marcat per la dominació dels gegants digitals sobre la ciutadania i els governs. Doncs bé, a l'escala del nostre país, penso que el que era acceptable –i nosaltres ho vam aplaudir– el mes de març del 2020, atesa la urgència, ja no ho és el juliol del 2021: la crisi dura, això sí que era previsible.

El que preocupa és que el Consell General ha estat posat en quarantena. Els cònsols, els Comuns, tampoc no han estat veritablement convidats a participar en les decisions de l'executiu quan el que calia era una mobilització general i coordinada.

Afeblit com està, el Consell General no pot fer la balança ni assumir plenament el seu mandat constitucional d'impulsar i controlar l'acció del Govern.

Fins i tot el Tribunal Constitucional va trobar l'excusa "perfecta" (en veure que dos consellers generals del PS que havien votat al Consell General una llei d'excepció signaven el recurs d'inconstitucionalitat de Tercera Via) per no haver d'entrar a analitzar els fonaments constitucionals de la Llei 19/20 de modificació de la Llei qualificada de seguretat pública i de la Llei qualificada de sanitat.

Una llei que, recordem-ho, es va adoptar sense gaires anàlisis

EL QUE PREOCUPA ÉS QUE EL CONSELL GENERAL HA ESTAT POSAT EN QUARANTENA

prèvies i amb ben poc debat.

I el resultat de la Sentència del Tribunal Constitucional, principal garant de la defensa de l'Estat de Dret, de la justícia i de la llibertat ha estat que la ciutadania s'ha quedat sense poder conèixer si aquell text legal, adoptat enmig de la precipitació, respecta o menysté la Constitució quan estableix limitacions dels drets reconeguts als articles 21 i 27 de la Constitució. Limitacions que només poden ser establertes mitjançant la declaració de l'estat d'alarma, d'acord amb l'article 42 de la Constitució.

L'exercici del poder sense contrapoder és perillós. Per això la nostra Constitució va establir un Tribunal Constitucional amb la consubstancial naturalesa de garant dels drets constitucionals davant de les decisions eventuales dels poders constituïts que puguin comportar-ne una limitació il·legítima. De fet, com argumentaven els sis consellers que van portar la llei al Tribunal Constitucional, "... aquest és el paper originari de la justícia constitucional, la defensa dels drets de la ciutadania davant dels excessos dels poders públics, en particular, d'una majoria política conjuntural."

Vaig celebrar en aquesta tribuna (Diari d'Andorra, 18 de març del 2021) que el grup parlamentari de Tercera Via, amb el suport de dos consellers generals del grup parlamentari socialdemòcrata haguessin presentat un recurs d'inconstitucionalitat.

I encara avui, malgrat l'absèn-

cia de resolució sobre el fons de la qüestió per part del Tribunal Constitucional, comparteixo que pels consellers generals "...no només és un dret el de sotmetre a l'escrutini del Tribunal Constitucional qualsevol norma que pugui, raonablement, presentar indicis d'inconstitucionalitat, sinó que per part dels membres del Consell General podríem fins i tot afirmar que és una obligació. En cas contrari, s'estaria desposseint la Constitució de la seva funció de garantia dels drets de les persones i, en definitiva, del seu rol de limitació del poder polític. És evident que la voluntat del poder constituent ha estat una altra i, per això, ha previst la possibilitat que una minoria parlamentària pugui actuar davant del Tribunal Constitucional per promoure la defensa de la Constitució (art. 99.1 de la Constitució) davant de decisions de la majoria concretes en una llei que en puguin constituir una violació." (Transcripció del recurs presentat i no analitzat pel Tribunal.)

El Govern ha anat adoptant així, sense conèixer tampoc l'opinió del Tribunal Constitucional, decrets prorrogant l'estat d'urgència sanitària a l'empara d'una llei discutible i ben poc discutida.

L'autoritat de l'Estat depèn molt de la confiança que inspira.

L'abús de poder destrueix la confiança i acaba semblant desordre.

Un poder que tingui confiança en les seves decisions no ha de tenir por ni de la contradicció ni del joc normal dels contrapoders polítics i jurisdiccionals.

Hi ha urgència en sortir d'aquesta mena d'estat d'excepció de facto abans que no s'instal·li un despotisme sanitari i de seguretat pública que podria ser funest per la Constitució.